

Název školy: ZŠ a MŠ Horní Libchava, okres Česká Lípa-
příspěvková organizace

Autor: Iva Scharfová

Název materiálu: VY_32_INOVACE_05_Matematika_Římské
číslice, sada 05/18

Číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.1925

Výuková oblast: Matematika
a její aplikace

Anotace: Materiál je určen
pro žáky 5.ročníku, římské
číslice, slouží k seznámení
nového učiva na interaktivní
tabuli

Římské číslice

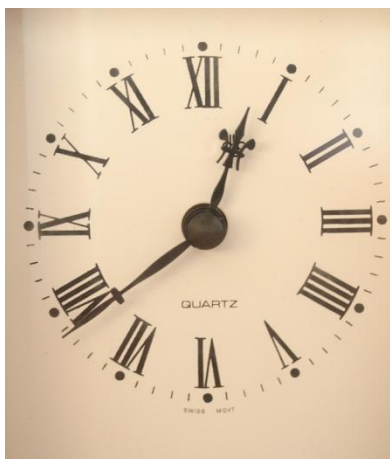

Historie vzniku římských číslic

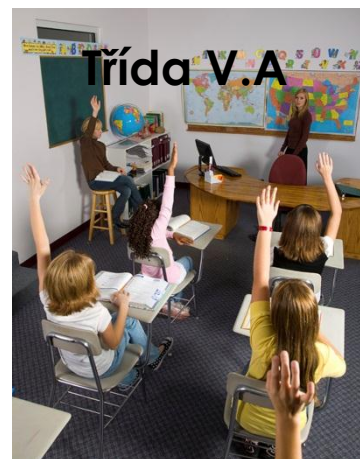
- **I**
Římská čísla vznikla přirozenou cestou. Římané počítali na prstech. Čísla jako 1, 2 a 3 a jím odpovídající znaky I, II a III graficky vyjadřují jednotlivé prsty.
- **V a X**
Také tato dvě římská čísla mají svůj původ v lidské ruce: Římská číslice V (5) je vyjádřením dlaně s pěti prsty - V tvoří tvar mezi palcem a malíčkem. Římská číslice X (10) jsou dvě dlaně u sebe (10 prstů).
- **L a C**
Latinsky sto je *centum*. Odtud C. Padesát je polovina ze stovky. L tedy vzniklo „rozpůlením“ znaku pro 100 (C).
- **D a M**
Tisíc je latinsky *mille* (odtud M pro 1000). Znak D pro 500 vznikl opět grafickým „půlením“ znaku M, tentokrát svisle. Vznikl tak znak podobný písmenu D.

Římské číslice

Kde se můžeme setkat s římskými číslicemi:

Letopočty
2012
MMXII

Římské číslice

Tři základní číslice:

I ... 1

V ... 5

X ... 10

Číslice se v čísle **sčítají**.

Př.: II $1+1=2$

VI $5+1=6$

Pouze v případech, kdy je menší číslice před větší, se tato menší **odčítá**.

Př.: IV $5-1=4$

Římské číslice

Sleduj:

I	1	VI	6
II	2	VII	7
III	3	VIII	8
IV	4	IX	9
V	5	X	10

Římské číslice

Přečti čísla:

II, IV, VI, X, XX, XXII, IX, XXV, XVIII, VII, XIX

Zapiš římskými číslicemi:

3 _____ 8 _____ 10 _____

7 _____ 12 _____ 30 _____

25 _____ 19 _____ 49 _____

Římské číslice

Další římské číslice:

L ... 50 **C ... 100** **D ... 500** **M ... 1000**

V číslech se mohou **odčítat** jen číslice **I, X, C**.

Číslice **V, L, D, M** se mohou pouze **přičítat**.

Př.:

LXV $50+10+5=65$

XL $50 - 10 = 40$

XCV $100-10+5=95$

DCCX $500+100+100+10=710$

Přečti: CCCXV, MMXII, MCDV, MMM, VL

Použité zdroje

- Galerie Office
- Matematika 5, Alter
- <http://rimskecislice.cz/historie-vzniku-rimskych-cislic>
- Citováno dne 1.11.2012